

Кущенко О.І., Спорихіна О.О. Аналітичне дослідження впливу COVID-19 на світових виробників чайної продукції. *Вплив COVID-19 на національну безпеку, соціально-економічне середовище країни та здоров'я населення: монографія* /за заг. ред. А.В. Височиної, Н.Є. Летуновської. Суми: СумДУ, 2022. С.159-172. ISBN 978-966-657-918-1.

***Анотація.** Стаття колективної монографії з двох параграфів присвячена аналітичному дослідженню впливу сьогоденної світової проблеми COVID-19 на міжнародні торгові потоки товарами, а саме на функціонування ринку чаю. Пандемія почала впливати на виробництво і попит, створювати порушення у ланцюгу поставок, а також надавати фінансовий вплив на фірми та їх результати діяльності на ринку чаю. Але популярність серед споживачів не зменшується. У роботі застосовані статистичні методи дослідження, які дозволили детально вивчити та проаналізувати експорт чаю в Україну.*

***Ключові слова:** товарний ринок, експорт чаю, міжнародні торгові потоки, репортер, партнер, виробники чаю, роздрібна торгівля.*

***Summary:** The article of collective monograph from two paragraphs is sanctified to analytical research of influence of today's world problem of COVID - 19 on international trade streams by commodities, namely on functioning of market of tea. A pandemic began to influence on a production and demand, create violation in to the chain of deliveries, and also to give financial influence on firms and their results of activity at the market of tea. But popularity does not diminish among consumers. The statistical methods of research, that allowed in detail to learn and analyse the export of tea to Ukraine, are in-process applied.*

***Keywords:** commodity market, export of tea, international trade streams, reporter, partner, producers of tea, retail business.*

Кущенко Олена Іванівна

кандидат економічних наук (PhD), доцент, доцент кафедри статистики,
обліку та аудиту

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

Спорихіна Олександра Олександрівна

магістр кафедри статистики, обліку та аудиту

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ COVID-19 НА СВІТОВИХ ВИРОБНИКІВ ЧАЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ

***Анотація.** Стаття колективної монографії з двох параграфів присвячена аналітичному дослідженню впливу сьогоденної світової проблеми COVID-19 на міжнародні торгові потоки товарами, а саме на функціонування ринку чаю. Пандемія почала впливати на виробництво і попит, створювати порушення у ланцюгу поставок, а також надавати фінансовий вплив на фірми та їх результати діяльності на ринку чаю. Але популярність серед споживачів не зменшується. У роботі застосовані статистичні методи дослідження, які дозволили детально вивчити та проаналізувати експорт чаю в Україну.*

***Ключові слова:** товарний ринок, експорт чаю, міжнародні торгові потоки, репортер, партнер, виробники чаю, роздрібна торгівля.*

1. Аналітика загальних тенденцій функціонування ринку чаю в Україні

Нині чай є невід'ємним атрибутом нашого повсякденного життя. Звісно, що є люди, які віддають перевагу такому напою, як кава. Але все одно чай відіграє велику роль у житті суспільства. Взагалі у сучасному світі важко знайти людину, байдужу до чаю. Сутність чайного обряду полягає в тому, щоб дати можливість людині поміркувати над своїм життям, очистити

душу від повсякденних турбот, нагадати про гармонійну єдність людини з природою та іншими людьми.

Ще здавна у багатьох країнах чаювання займає важливу роль. Але вперше чайний напій стали вживати у Китаї. Останніми роками спостерігається стабільне зростання чайного виробництва в світі. Значний внесок при цьому вносять Китай, В'єтнам та Індія.

Чайний ринок України стабільний вже декілька років. Щороку понад 20 тон чаю продається в Україні, а кожен українець випиває близько 0,5-0,6 кг чаю. Ми не вирощуємо і не обробляємо чайні кущі, а тільки розфасовуємо і пакуємо імпортовану сировину. Єдина плантація в країні знаходиться на Закарпатті під містом Мукачево. Вона була висаджена ще у 50-х роках і зараз знаходиться в занепаді(1.С.599.Спорихіна,2019).

Найпопулярніші види споживаного чаю це чорний та зелений. Головна відмінність між цими сортами лише у способі обробки, а взагалі обидва сорти збираються з одного чайного куща. Чорний чай підлягає серйозній обробці, ніж зелений. Звісно, що саме через цю технологію він і містить менше корисних речовин ніж зелений. Але незважаючи на дані нюанси чорний чай все ж таки багатий на вітаміни. Розглянемо країни, що найбільш експортують чайну продукцію (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Рейтинги країн, що експортували чай у 2019–2020 роках

№	Країна	Відсоток ринку 2019 рік	Відсоток ринку 2020 рік	Експортна вартість 2019 рік	Експортна вартість 2020 рік
1.	Індія	31.56%	18.91%	USD 813,546,154	USD 130,908,151
2.	Польща	9.90%	18.22%	USD 255,209,071	USD 126,139,574
3.	Німеччина	9.70%	14.78%	USD 250,126,982	USD 102,360,383
4.	Японія	5.32%	9.39%	USD 137,064,762	USD 65,003,748
5.	Об'єднане Королівство	5.36%	8.38%	USD 138,236,329	USD 58,006,242
6.	Руанда	3.36%	6.01%	USD 86,684,686	USD 41,638,645
7.	Сполучені Штати	0.33%	5.45%	USD 8,415,199	USD 37,703,188

	Америци				
8.	Нідерланди	0.00%	3.08%	-	USD 21,341,460
9.	Канада	1.71%	2.70%	USD 44,199,605	USD 18,685,579
10	Швейцарія	1.05%	2.12%	USD 27,164,324	USD 14,671,698

Джерело: узагальнено авторами на основі даних ABRAMS World trade wiki (2. ABRAMS,2020)

З даного рейтингу, можна зробити висновок, що головними експортерами у 2020 році були такі країни як Індія, Польща, Німеччина, Японія, Об'єднане Королівство та інші. Раніше до даної групи належала одна з найголовніших країн-експортерів – Китай. Але у зв'язку з COVID-19, якому присвячено другий параграф роботи, рейтинг цієї країни значно знизився. Україна ж посіла 31 місце, експортна вартість на 2020 рік становила USD 755,723.

Тепер проаналізуємо топ-10 країн, що найбільш імпортують чай (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Рейтинги країн, що імпортували чай у 2019–2020 роках

№	Країна	Відсоток ринку 2019 рік	Відсоток ринку 2020 рік	Імпортна вартість 2019 рік	Імпортна вартість 2020 рік
1	Пакистан	11.33%	19.13%	USD 498,228,583	USD 341,422,653
2	Сполучені Штати Америки	11.10%	14.05%	USD 488,414,200	USD 250,682,388
3	Об'єднане Королівство	8.09%	8.88%	USD 356,033,530	USD 158,445,052
4	Німеччина	5.18%	5.54%	USD 227,838,639	USD 98,941,609
5	Єгипет	6.29%	5.49%	USD 276,575,959	USD 98,066,748
6	Японія	4.09%	5.39%	USD 179,916,706	USD 96,235,874
7	Канада	3.16%	4.14%	USD 138,899,274	USD 73,935,354
8	Гонконг	4.24%	3.79%	USD 186,484,609	USD 67,721,584
9	Польща	2.79%	3.51%	USD 122,812,378	USD 62,576,959

10	Італія	1.75%	2.35%	USD 77,020,324	USD 41,932,685
11	Нідерланди	0.00%	2.31%		USD 41,169,770
12	Азербайджан	1.25%	2.11%	USD 55,048,978	USD 37,597,970
13	Австралія	2.48%	1.83%	USD 109,231,550	USD 32,601,202
14	Україна	0.88%	1.80%	USD 38,909,237	USD 32,187,170
15	Ірландія	1.18%	1.77%	USD 52,123,302	USD 31,552,789

Джерело: узагальнено авторами на основі даних ABRAMS World trade wiki (2. ABRAMS,2020)

В даному рейтингу Україна займає 14 місце. Тому можна зробити висновок, що в Україні ринок чаю представлений імпортною продукцією. А українські виробники лише розфасовують і упаковують продукцію під різними торговими марками. Однак в Україні вирощується трав'яний і фруктовий чай.

Хоча частка експортованого українського чаю невисока і складає близько 1% від обсягу імпорту чаю, експорт все ж таки з 2016 по 2020 роки значно зріс. В цьому можна переконатися на даній діаграмі (рис.1).

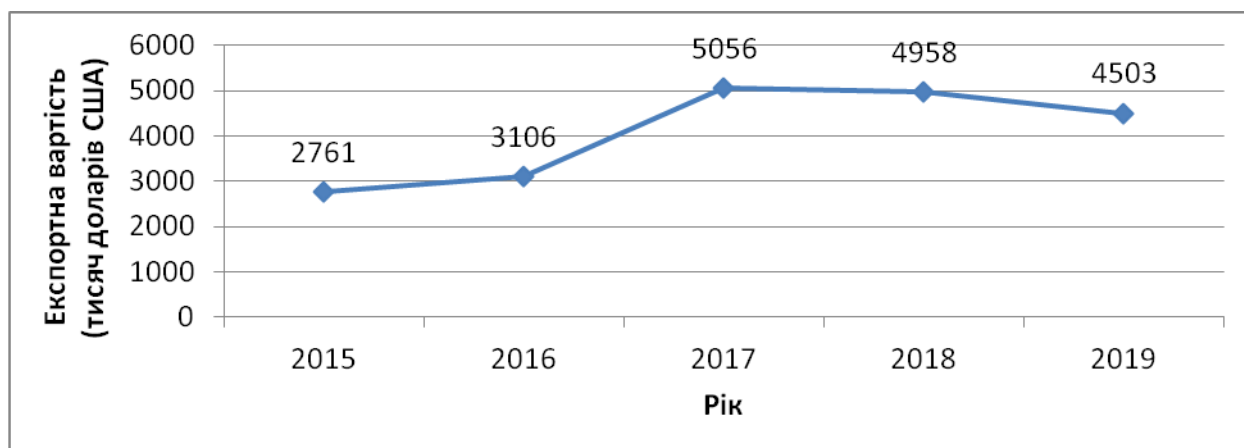

Рис. 1. 1. Динаміка експорту чаю Україні у вартісному вираженні 2015-2019 роках, тисяч доларів США

Джерело: побудовано за даними. (3. UN,2020)

Динаміка показує тільки у 2019 році незначний спад відносно минулого року. Розглянемо тепер дану динаміку й у ваговому вираженні (рис.2).

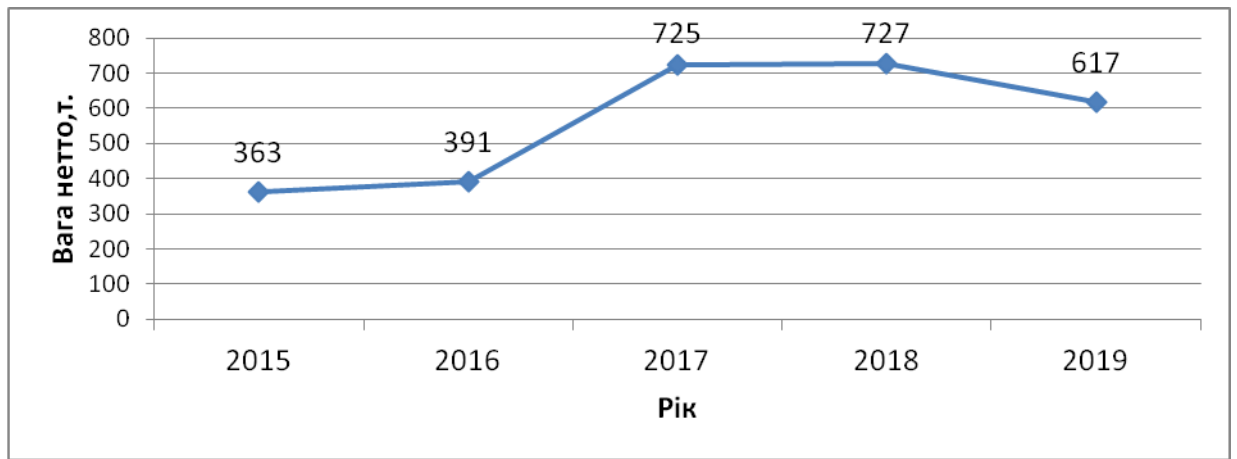

Рис. 1.2. Динаміка експорту чаю Україні у ваговому вираженні 2015-2019 роках

Джерело: побудовано за даними (3. UN,2020)

Останнім часом зростає частка поставок дешевих сортів чаю з Азії та Африки. Більшість українських компаній вважають за краще купувати на аукціонах готові чайні суміші і присвоювати їм свою торговельну марку. Залежність українського ринку чаю від імпорту може відобразити динаміка цього показника з 2015 по 2019 роки (рис.1.3, рис.1.4).

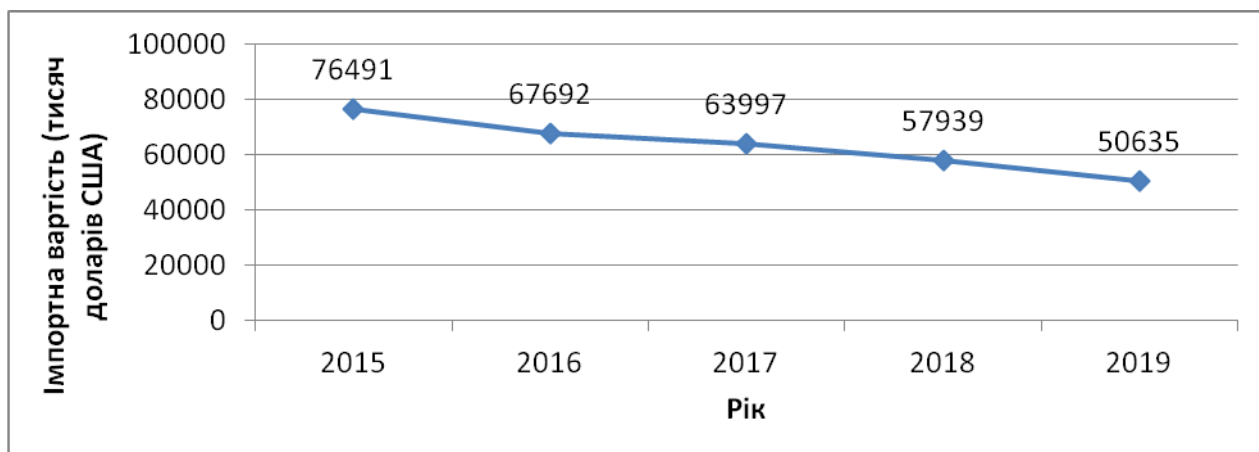

Рис. 1.3. Динаміка імпорту чаю Україні у вартісному вираженні 2015-2019 роках, тисяч доларів США

Джерело: побудовано за даними (3. UN,2020.)

На жаль ми спостерігає тенденцію спаду імпорту у країні. З 2015 по 2019 роки цей показник знизився майже на 26 тисяч доларів США. Неприятливі кліматичні умови і політико-економічна нестабільність країн-

імпортерів можуть спровокувати дефіцит ринку чаю і, отже, збільшити вартість.

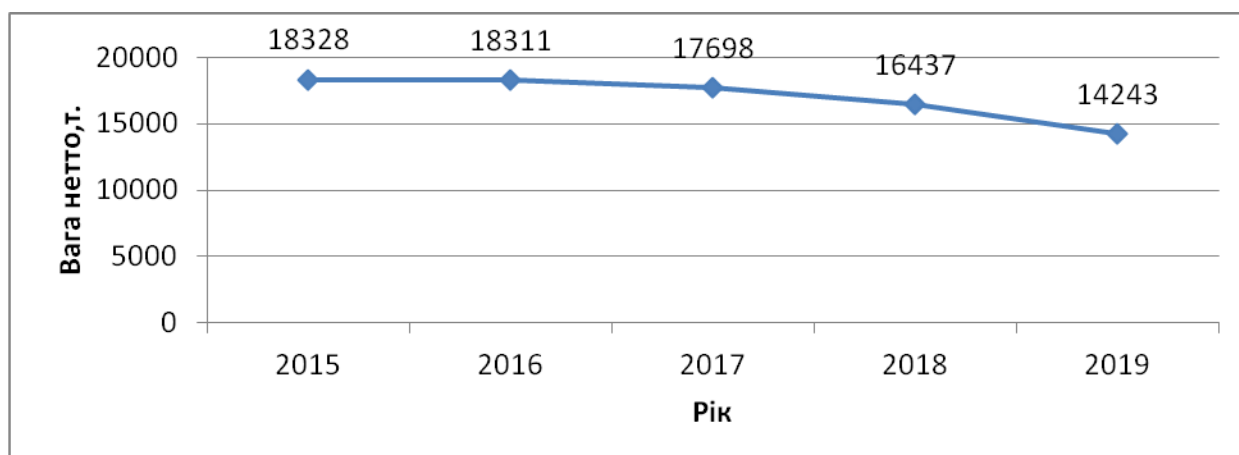

Рис.1. 4. Динаміка імпорту чаю Україні у ваговому вираженні у 2015-2019 роках

Джерело: побудовано за даними (З. UN,2020)

Щодо аналітики ринку важливо розуміти з яких саме країн світу Україна імпортує даний товар (табл.1.3).

Таблиця 1.3

Рейтинги країн, які найбільше імпортують чай до України, серпень 2020 року

Період	Торговий потік	Репортер	Партнер	Код товару	Торгова вартість (дол. США)	Власна вага (кг)
2020.08	Імпорт	Україна	Індія	0902	739 374	302 774
2020.08	Імпорт	Україна	Кенія	0902	650 521	293 665
2020.08	Імпорт	Україна	Об'єднані Арабські Емірати	0902	1 001 262	177 542
2020.08	Імпорт	Україна	Китай	0902	507 417	165 664
2020.08	Імпорт	Україна	Шрі Ланка	0902	815 195	144 103
2020.08	Імпорт	Україна	Об'єднана республіка	0902	112 201	70 725

			Танзанія			
2020.08	Імпорт	Україна	В'єтнам	0902	95 133	58 528
2020.08	Імпорт	Україна	Індонезія	0902	94 131	46 797
2020.08	Імпорт	Україна	Уганда	0902	38 725	24 720
2020.08	Імпорт	Україна	Польща	0902	91 854	12727

Джерело: узагальнено авторами на основі даних Comtrade Database (3. UN,2020)

Найбільшими експортерами, у ваговому відношенні, є Індія, Кенія, Об'єднані Арабські Емірати, Китай, Шрі-Ланка. Якщо проаналізувати опираючись на вартісне відношення, то рейтинг зміниться. На першому місці будуть Об'єднані Арабські Емірати, а потім вже – Шрі-Ланка, Індія, Кенія, Китай.

Наступна представлена таблиця висвітлює топ-10 країн, які найбільше імпортують чай з України (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Рейтинги країн, до яких Україна найбільше експортує чай, серпень 2020 року

Період	Торговий потік	Репортер	Партнер	Код товару	Торгова вартість (дол. США)	Власна вага (кг)
2020.08	Експорт	Україна	Білорусь	0902	85 180	15 648
2020.08	Експорт	Україна	Польща	0902	89 079	10 614
2020.08	Експорт	Україна	Республіка Молдова	0902	64 079	9532
2020.08	Експорт	Україна	Нідерланди	0902	46 799	3881
2020.08	Експорт	Україна	Естонія	0902	4 521	847
2020.08	Експорт	Україна	Площі, інші	0902	5 723	218
2020.08	Експорт	Україна	Російська Федерація	0902	1 817	154
2020.08	Експорт	Україна	Грузія	0902	1 428	130

2020.08	Експорт	Україна	Німеччина	0902	417	25
2020.08	Експорт	Україна	Ліберія	0902	105	5

Джерело: узагальнено авторами на основі даних UN Comtrade Database (3. UN,2020)

Найбільшими імпортерами у ваговому відношенні є: Білорусь, Польща, Молдова, Нідерланди, Естонія. Якщо розглядувати ці ж країни у вартісному відношенні, рейтинг набуває змін. А саме у такій послідовності: Польща, Білорусь, Молдова, Нідерланди.

Отже підсумовуючи аналітику загальних тенденцій функціонування ринку чаю в Україні можна відмітити, що:

- Провідними країнами-експортерами у 2019-2020 роках були: Індія, Польща, Німеччина, Японія та Об'єднане Королівство.
- Найбільшими імпортерами чаю стали Пакистан, Сполучені Штати Америки, Об'єднане Королівство та Німеччина.
- Зараз у стані воєнних дій країни тенденція розвитку ринку чаю майже не змінилася. Збільшився потік гуманітарної допомоги, у якій вагоме місце займає чайна продукція дуже високої якості.

2. Аналітика впливу COVID-19 на виробників чаю

Виробники чаю у всьому світу суттєво страждають від COVID-19, в основному через національні обмеження та політику соціального дистанціювання. Обмеження щодо експорту та імпорту створюють невизначеність на ринку чаю і виробники вимушені впроваджувати екстрені заходи реагування, щоб запобігти поширенню хвороби у чайних спільнотах.

Дослідимо цю проблему спираючись на аналітичні праці IDH (The Sustainable Trade Initiative). Ініціатива сталої торгівлі – це соціальне підприємство, яке співпрацює з бізнесом, фінансистами, урядами та громадянським суспільством для реалізації стійкої торгівлі у глобальних ланцюгах створення вартості(4. IDH,2020).

Уряд Китаю, який обігнав Індію з виробництва чаю у 2006 році, ввів суворі обмеження для громадян з метою контролю над спалахом хвороби. Це вплинуло на виробництво, але у основному постраждали внутрішній продаж та швидкість експорту. У той час як весняний урожай був значно скорочений через відсутність робочої сили завдяки вірусу, літні та осінні врожаї майже не постраждали. Однак багато фермерів скоротили виробництво, бо не оптимістично дивляться на ринок споживання. Цікаво, що, незважаючи на блокування міжнародної торгівлі і хитку логістику на початку 2020 року експорт чаю з Китаю скоротився лише приблизно на 1,65 відсотків. Динаміка експорту ринку чаю у Китаї надана у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналітика динаміки експорту чаю з Китаю у 2015-2019 роках

Рік	Торговий потік	Репортер	Партнер	Код товару	Торгова вартість (дол. США)	Власна вага (кг)
2015	Експорт	Китай	Світ	0902	1 381 530 399	324 951 045
2016	Експорт	Китай	Світ	0902	1 485 021 549	328 699 302
2017	Експорт	Китай	Світ	0902	1 609 959 814	355 258 256
2018	Експорт	Китай	Світ	0902	1 785 364 610	361 032 144
2019	Експорт	Китай	Світ	0902	2 025 787 259	366 806 031

Джерело: узагальнено авторами на основі даних UN Comtrade Database (3. UN,2020.)

Суворі заходи ізоляції у Індії, другому у світі виробнику чаю, зупинили виробництво усіх сільськогосподарських підприємств на кілька тижнів у березні та квітні 2020 року. Останнім часом чайні сади та дрібні виробники чаю знову нарощують виробництво та експорт чаю, але ізоляція значно вплинула на виробників чаю і засоби щодо існування дрібних фермерів. Динаміка експорту Індії минулих років відображена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Наочна аналітика динаміки експорту чаю з Індії у 2015-2019 роках

Рік	Торговий потік	Репортер	Парт-нер	Код товару	Торгова вартість (дол. США)	Власна вага (кг)
2015	Експорт	Індія	Світ	0902	677 933 462	235 132 430
2016	Експорт	Індія	Світ	0902	661 719 493	230 456 011
2017	Експорт	Індія	Світ	0902	768 193 511	261419308
2018	Експорт	Індія	Світ	0902	766121238	262419296
2019	Експорт	Індія	Світ	0902	813 745 680	258045322

Джерело: узагальнено авторами на основі даних UN Comtrade Database (3. UN,2020.)

Індія, з іншого боку, також не просіла на ринку. Блокування у країні почалися 24 березня 2020 року. У той час, як ослаблення деяких обмежень у квітні дозволило зробити певний обсяг виробництва першого збору і підготуватися до другого збору у Дарджилінгу. Перший збір чаю у Ассамі був повністю ліквідований через карантинні обмеження та закриття виробництва у всій країні. Було зазначено, що другий збір був дуже гарної якості, але з меншим об'ємом. Несподіваним позитивним результатом зупинки виробництва у Індії стало підвищення цін на зелений лист щодо сектора покупного листа. Раніше ці фермери були на межі краху, а зараз зелений лист коштує 40- 50 рупій / кг. (4. IDH,2020).

Підтримку дрібних виробників чаю у Ассамі IDH організувала у рамках програми Agri-Entrepreneurs (AE). Для цього у рамках негайних дій у Голагхаті субсидують транспорт щодо людей у невеликих співтовариствах виробників чаю з підозрою на COVID-19, щоб можна було провести тестування, рекомендоване зареєстрованим практикуючим лікарем або місцевим працівником охорони здоров'я (ASA). Крім того, AE проводять інформаційні телеконференції зі своєю мережею дрібних фермерів, які

вирощують чай і за оцінками, охоплюють 4000 фермерів. У телеконференціях порушують такі теми, як дотримання особистої гігієни та посилення соціального дистанціювання відповідно щодо рекомендацій місцевих та національних органів охорони здоров'я.

У продовженні зусиль з підтримки дрібних фермерів, які вирощують чай під час пандемії, певні органи зв'язалися з районним департаментом сільського господарства уряду штату Ассам. АП отримали від Департаменту насіння овочів щодо своїх городів. У найближчі дні 4000 виробників чаю зможуть отримати вигоду з цього приводу (4. IDH,2020).

У Східній Африці чайні посіви майже не постраждали. Велику частину чаю, виробленого у Аргентині було продано ще до моменту оголошення про пандемію, але урожай малавійського чаю у 2019-2020 роках не вражав. Розглянемо, як змінювалась динаміка експорту чаю з Малавії у 2015 - 2019 роках, наведена у табл..2.3.

Таблиця 2.3

Аналітика динаміки експорту чаю з Малавії у 2015-2019 роках

Рік	Торговий потік	Репортер	Партнер	Код товару	Торгова вартість (дол. США)	Власна вага (кг)
2015	Експорт	Малаві	Світ	0902	66 772 240	38 785 332
2016	Експорт	Малаві	Світ	0902	66 299 937	43 655 668
2017	Експорт	Малаві	Світ	0902	71 442 391	41 272 711
2018	Експорт	Малаві	Світ	0902	87 732 569	47 624 874
2019	Експорт	Малаві	Світ	0902	80 083 495	46 943 493

Джерело: узагальнено авторами на основі даних UN Comtrade Database (3. UN,2020.)

Найбільший експорт чаю спостерігався у 2018 році. Малавійська чайна промисловість відчуває низький обсяг продаж та руху товарів. Звісно що, дана ситуація негативно позначається щодо ринкових операцій та русі

грошових коштів виробників чаю. Хоча запаси чаю наявні на складах, виробники стикаються з проблемами при виконанні фінансових зобов'язань, особливо щодо оплати праці робітників та дрібних фермерів, які постачають зелений лист. Щоб знизити тиск на грошові потоки, IDH (The Sustainable Trade Initiative) сприяє переговорам з постачальниками фінансових послуг у Малаві щодо підтримки галузі, щоб гарантувати, що операції не будуть повністю зупинені. У результаті провідний банк Малаві тепер повідомив про завершення угод, щодо оплати операційних витрат та експорту. Банк використовує оброблений чай у якості надання послуг та допомагає експорту чаю з країни. Чайна промисловість Малаві – це трудомістка галузь, у якій зайнято близько 50 000 некваліфікованих та напівкваліфікованих робітників (4. IDH,2020). Пік сезону щодо збору та виробництва чаю у Малаві припадає на період з березня по вересень, що пов'язано з високим ризиком передачі COVID-19 через високу концентрацію людей у маєтках та на фабриці. На додаток до довгострокової програмної роботи на місцях були прийняті короткострокові заходи реагування щодо надзвичайних ситуацій, щоб допомогти запобігти поширенню COVID-19 у чайних спільнотах. IDH, Oxfam Malawi та Чайна асоціація Малаві (TAML) координують зусилля, щодо забезпечення усіх працівників чайних плантацій матеріалами WASH щодо пропаганди дотримання правил гігієни у якості міри профілактики передачі вірусу. TAML, за підтримки IDH, також проводить інформування щодо запобігання COVID-19, яке охоплює усіх працівників галузі (4. IDH,2020).

Дрібні фермери у країні також стикаються з ризиком зниження продовольчої безпеки та доходів у результаті COVID-19. Було розподілено ЗІЗ та предмети санітарії, щоб гарантувати, що навчання фермерів, спрямоване на зміцнення засобів до існування, як і раніше може тривати безпечно і у невеликих групах. Партнери також вклали додаткові кошти у городи, щоб підвищити продовольчу безпеку більше 4000 дрібних фермерів і членів їх сімей.

Як найбільша країна-експортер чаю у Африці, чайна промисловість Кенії зіткнулася з деякими перебоями у транспортуванні з районів виробництва чаю у порт Момбаса, а також з деякими наслідками, що впливають звідси - порушеннями руху грошових коштів. Вплив на виробництво чаю поки здається обмеженим, проте заходи соціального дистанціювання викликають екстрену реакцію з боку виробників чаю у країні. Розглянемо тенденцію експорту Кенії минулих років, яка надана у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Наочна аналітика динаміки експорту чаю з Кенії у 2015-2019 роках

Рік	Торговий потік	Репортер	Партнер	Код товару	Торгова вартість (дол. США)	Власна вага (кг)
2015	Експорт	Кенія	Світ	0902	1 252 510 473	421 631 803
2016	Експорт	Кенія	Світ	0902	1 229 238 295	481 076 113
2017	Експорт	Кенія	Світ	0902	1 424 681 890	467 024 314
2018	Експорт	Кенія	Світ	0902	1 370 491 135	500 591 475
2019	Експорт	Кенія	Світ	0902	1 113 518 498	475 996 842

Джерело: узагальнено авторами на основі даних UN Comtrade Database (3. UN,2020)

Також не буде зайвим порівняння обсягу експорту даної продукції провідних країн відносно один одного у вартісному та ваговому вираженні, зображених на рис. 2.1 та 2.2.

З діаграми 2.1 бачимо, що у 2019 році провідним експортером є Китай, на другому місці знаходиться Кенія, а на третьому та четвертому – Індія та Малаві відповідно. Аналітика експорту провідних країн відносно один одного у ваговому вираженні показує зміну тенденцій країн експортерів. На першому місці вже знаходиться Кенія, на другому – Китай, а на третьому та четвертому – Індія та Малаві (4. IDH,2020).

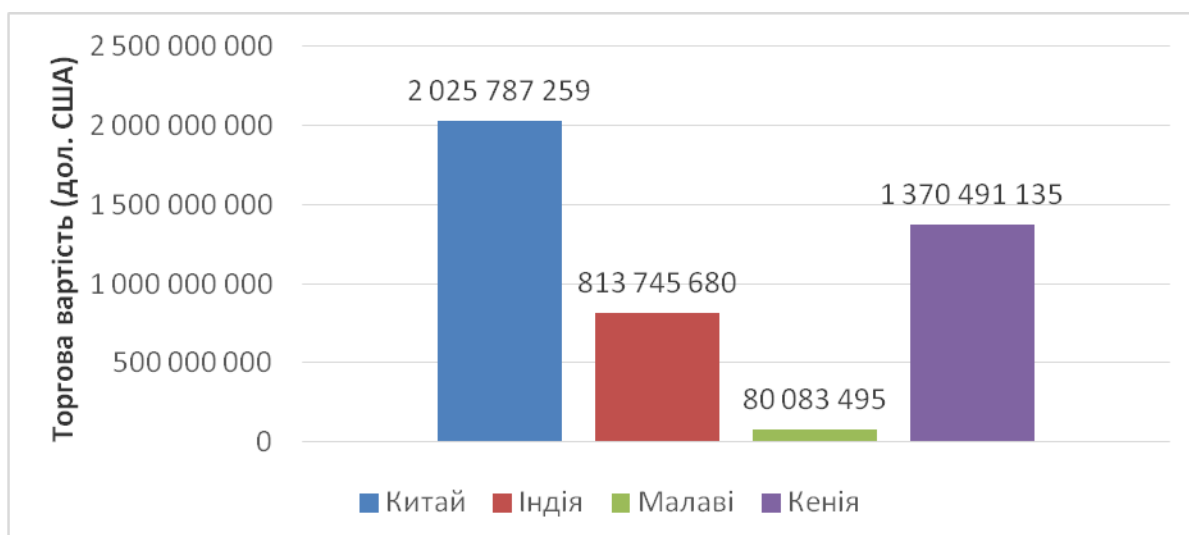

Рис. 2.1. Динаміка світового експорту чаю у вартісному вираженні у 2019 році, дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними (3. UN,2020)

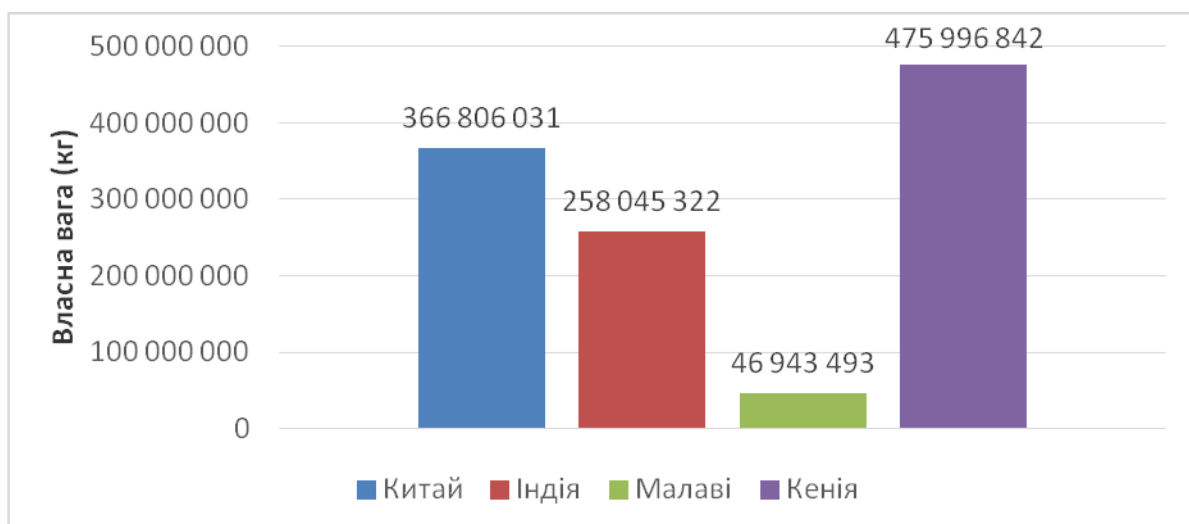

Рис. 2.2. Динаміка світового експорту чаю у ваговому вираженні у 2019 році, кг

Джерело: побудовано авторами за даними (3. UN,2020)

Результатом введення у багатьох країнах обмежень, в усьому світі зареєстровано збільшення випадків домашнього та гендерного насильства. У

Кенії IDH працює з кенійських продюсерами з питань, пов'язаних з гендером та гендерним насильством (ГН) у галузі в рамках Платформи розширення прав і можливостей жінок. Спільно з ЕТР та Фондом КТДА організована діяльність з реагування на передбачуване збільшення випадків домашнього насильства у Кенії. Було підключено радіокомпанії з інформування про COVID-19 та ГН, які транслюють програми по місцевому радіо у всіх регіонах вирощування чаю, щоб можна було охопити усі 600 000 дрібних фермерів, які працюють з КТДА. Крім того, інформаційні плакати з безкоштовним номером телефону (0800720501) були поширені в усіх центрах закупівлі чаю КТДА.

Щоб забезпечити доступ до достовірної інформації, Trustea - кодекс стійкості індійського внутрішнього ринку чаю, співзасновником якого є IDH, уряд надає інформаційні плакати та здійснює керівництво щодо заходів захисту, а також про те, що можна і чого не варто робити щодо своїх партнерів та чайних асоціацій країни. За підтримки Trustea було створено понад 500 настінних картин та плакатів, які були поширені у чайних садах по усьому графству. Завдяки використанню технологій компанія Trustea звернулася на місцевих мовах до більш ніж 4500 дрібних виробників чаю з текстовими повідомленнями та за допомогою функції обміну повідомленнями у додатку Tracetea, як стосовно заходів захисту від вірусу, так і з питань догляду за хворими чайними рослинами опісля блокування (4. IDH, 2020).

У якості гарного прикладу з боку покупця чаю компанія Taylors of Harrogate запустила зобов'язання по ланцюжку поставок чаю та кави у зв'язку з COVID-19. Покупець чаю і кави дає інформацію своїм постачальникам, а також робочим, виробникам та співтовариствам, які взяли на себе наступні зобов'язання:

- створити глобальний фонд гуманітарної підтримки у розмірі 500 000 фунтів стерлінгів;

- дотримуватися вже існуючих довгострокових угод та контрактів і прагнути до збільшення обсягів там, де це можливо;
- скоротити терміни оплати та підключення постачальників до відповідальних кредитних організацій при необхідності;
- продовжити існуючі програми сталого розвитку;
- звітувати про ці зобов'язання щомісячно.

IDH вважає, що зобов'язання компаній щодо ланцюжка поставок мають важливе значення щодо довгострокових перспектив багатьох виробників чаю, а також щодо короткострокового реагування на місцях, де обмеження та заходи соціального дистанціювання впливають на чайну промисловість (4. IDH,2020).

Отже світова проблема ще гостра у наш час, але усі прагнуть її вирішити, або зменшити її вплив на усі процеси нашої життєдіяльності(5, С.45-52. Кущенко,2021)

Список джерел:

- 1.Спорихіна О. Аналітичне дослідження ринку чаю в Україні. *Обліково-аналітичні й статистичні методи та моделі в оподаткуванні, бізнесі, економіці* : збірник тез за матеріалами XV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С.599-601.
- 2.ABRAMS World trade wiki. URL: <https://en.abrams.wiki> (дата звернення: 06.08.2022).
3. UN Comtrade Database. URL: <https://comtrade.un.org> (дата звернення 06.08.2022).
4. IDH, The Sustainable Trade Initiative. URL: <https://www.idhsustainabletrade.com> (дата звернення: 06.08.2022).
5. Кущенко О.І., Спорихіна О.О. Аналітика впливу COVID-19 на найбільших світових виробників чаю. *Scientific Collection «InterConf»*, (47): with the

Proceedings of the 2 nd International Scientific and Practical Conference «Experimental and Theoretical Research in Modern Science» (March 26-28, 2021). Kishinev, Moldova: Giperion Editura, 2021. P.45-52. URL: <https://www.interconf.top/documents/2021.03.26-28.pdf>)